

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਐਰਿਕ ਵੈਸਟਨ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਖੋਸਲਾ, ਅਤੇ ਫਲਸ਼ੈ, ਜੇ.ਜੇ.

ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਥ ਉਰਫ਼ ਭੋਲੂ-ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲੈਂਟ।

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਬਾਈ ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਬਚਾਅ ਪੱਖ - ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 61 ਆਫ਼ 1949

ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ (1870 ਦਾ VII)—ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (iv) (c)- ਕੋਰਟ ਫੀਸ—ਡੀਕਰੀ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ—ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 7 (iv) (cccc) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।—ਸੂਟਸ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ (1887 ਦਾ VII)—ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 9—ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਤੇ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਹਤ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੈ।

ਦੇਵਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੁੰਜ ਬਿਹਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (1), ਸਲਾਹੁਦੀਨ ਹੈਦਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਧਨੂ ਲੈਲ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਅਖੇਰੀ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗਿਰਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ (3), ਉਦੈਨਾਥ ਮਹਾਪਾਤਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿ. ਰਹਿਸ ਪੰਡਿਆਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (4), ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ; ਧੋਧੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੈਟਰੀ ਕੁੰਵਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (5), ਅਸਹਿਮਤੀ; ਸੀ.ਆਰ. ਰਾਮਾ-ਸਵਾਮੀ ਅਯੰਗਰ y. ਸੀ.ਐਸ. ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (6), ਕੰਦਾਸਵਾਮੀ ਉਦਯਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅੰਨਾਮਲਾਈ ਪਿੱਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰ (7), ਅਤੇ ਰਾਮ ਖੇਲਵਾਨ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਬੀਰ ਸੁਰੇਂਦਰ ਸਾਹੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (8), ਵੱਖ-ਵੱਖ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਟ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 9 ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (iv) (c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੁਦਈ ਅਦਾਲਤ ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਾਹਤ 'ਤੇ ਜੇ ਵੀ ਮੁੱਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁੱਲ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।

ਸਤ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਹੇਏ (9), ਨਰੇਤਮ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ (10), ਸੁੰਦਰਾ ਬਾਈ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੇਲਗਾਮ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ (11) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਦਯਨਾਥ ਮਹਾਪਾਤਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਹਸ ਪੰਡਿਆਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (4), ਸਲਾਹੁਦੀਨ ਹੈਦਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਧਨੂ ਲਾਲ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (1), ਮਿ. ਰੁਪਿਆ ਬਨਾਮ ਭਾਟੂ ਮਹਟਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਅਨੁਸਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ

29 ਜੁਲਾਈ, 1949 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 103 ਆਫ 1949 ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੀ ਰਾਮ, ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ, ਮਿਤੀ 29 ਜੁਲਾਈ, 1949 ਨੂੰ, ਵਧੀਕ ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮਿਤੀ 28 ਜਨਵਰੀ, 1949 ਦੇ ਦਿਨ, ਜਿਸਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਚਮਨ ਲਾਲ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 24 ਜੁਲਾਈ, 1948 ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ 13,643 ਦੀ ਸਹੀ ਕੀਮਤ ਸੀ, ਪਰ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਰੁ. 29,188-14-3 ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਸਹੀ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 7 (v) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਡੀ.ਆਰ. ਮਨਚੰਦਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸੀ. ਐਲ. ਅਗਰਵਾਲ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਜਜ਼ਮੈਂਟ

ਖੇਸਲਾ, ਜੇ. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੇਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਕੀ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੱਕ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੰਪੱਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ?"

ਮਾਮਲਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਮੁਦਈ ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਥ, ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ, ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਦ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕਾਹਨ ਚੰਦ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਬਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 20,000/- ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 21 ਅਗਸਤ 1945 ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਬਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਅਵਾਰਡ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 21 ਅਗਸਤ 1945 ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਬਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 29,000/- ਐਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ। 1 ਮਾਰਚ 1947 ਨੂੰ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿੰਗ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਬਾਈ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਥ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਧਾਰਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮੁਦਈ ਨੇ ਹਰੇਕ ਰਾਹਤ ਦੀ ਕੀਮਤ 130/- ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ।

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਸੇ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ। ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਕਾਫੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ 'ਤੇ, ਅਰਥਾਤ, 42,831/14/3 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਸੀ। ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਆਰਡਰ VII, ਨਿਯਮ 11, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਤਾ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰੀ ਅਪੀਲ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਦੂਜੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 'ਐਡ ਵੈਲੋਰੇਮ' ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਮਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤੀ-ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੇ 7(v)। ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਫਲਸ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਮੀ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੂਜੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਿ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇਪਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋੜ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ (ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ। ਬਾਈ. ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਾਹਤ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਵਾਲੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਰਾਹਤ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7(v) ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ I. ਅਨੁਛੇਦ 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਾਹਤ ਹੈ।, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦਾ ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਬਾਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਨਿਲਾਮੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਨ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਮੁਦਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਨ ਉਸਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਰਮਾਨ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਜ ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਦੇਵਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੁੰਜ ਬਿਹਾਰੀ, ਏਆਈਆਰ 1930 ਅਵਧ 104' ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਕਰੀ ਤੋਂ

ਫੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸਲਾਉਦੀਨ ਹੈਦਰ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਧਨੂ ਲਾਲ', ਏਆਈਆਰ 1945 ਪੈਟ 421 ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਵੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਜੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ, ਉਹਨਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਮੰਗਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। (iv)(c)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਅਖੈਰੀ ਬਿਕਰਮਾਜੀਤ ਪਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਗਿਰਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ', ਏਆਈਆਰ 1949 ਪੈਟ 363 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮਨੀ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਧਾਰਾ 7 (iv) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। (c)। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵੀ ਮੰਗੀ ਸੀ। 'ਉਦੈਨਾਥ ਮਹਾਪਾਤਰਾ ਬਨਾਮ ਰਹਸ ਪਾਂਡਿਆਨੀ', ਏਆਈਆਰ 1951 ਉੜੀਸਾ 10 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ: 'ਧੋਧੇ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪਤਰਾਜ ਕੁੰਵਰ', ਏਆਈਆਰ 1944 ਅਵਧ 118। 'ਰਾਮਖੇਲਾਵਾਂ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਸਾਹੂ'। 16 ਪੈਟ 766; 'ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਅਯੰਗਰ ਬਨਾਮ ਰੰਗਾਚਾਰੀ', ਏਆਈਆਰ 1940 ਮੈਡ 113 (ਐਫਬੀ); 'ਕੰਡਾਸਵਾਮੀ ਉਦਯਨ ਬਨਾਮ ਅੰਨਾਮਲਾਈ ਪਿੱਲਈ', ਏਆਈਆਰ 1949 ਮੈਡ 105; ਅਤੇ 'ਵਾਮਨ ਵਿਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਨਾਰਾਇਣ ਹਰੀ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1946 ਬੋਮ 363। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾ 7 (iv-A) ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 'ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1944 ਅਵਧ 118' ਵਿੱਚ, ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (iv-A) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਸੀ। 'ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1940 ਮੈਡ 113' ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ, ਧਾਰਾ 7 (iv-A) ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਜਨਬੀ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1949 ਮੈਡ 105' ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਨੇ

ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(v) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। '16 ਪੈਟ 766' ਵੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਡੀਡ ਆਫ਼ ਤੋਹਫ਼ੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਵਧ ਕੇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੂਬਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਨ ਉਸ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਅਗਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਸੂਟਸ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਸੂਟ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲਈ ਉਚਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵੀ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤੁਸੀਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਫਿਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਮੁੱਲ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਮੁੱਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੂਟ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 9, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 9 ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੁਦਈ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੱਲ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਾਹਤ ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇ। 'ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਰੱਲਾ ਰਾਮ', ਏਆਈਆਰ 1946 ਲਹ 94 (ਐਫਬੀ) ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਰ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇ ਰਾਹ ਤਿੰਨ ਹੁਕਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸੂਟ ਦੀ ਕੀਮਤ 10/- ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ। ਦੋਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ (ਸੂਟਸ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ?) ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 101/- ਰੁਪਏ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਝੰਪੜੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ 10/- ਰੁਪਏ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ 'ਗੁਲਾਮ ਕਾਦਿਰ

ਬਨਾਮ ਬੁਲਾਕੀ ਮਲ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼, ਏਆਈਆਰ 1949 ਲਹ 1 (ਐਫਬੀ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ (ਸੂਟਸ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ?) ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ 10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤ 'ਕਰਮ ਇਲਾਹੀ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਬਸ਼ੀਰ', ਏਆਈਆਰ 1949 ਲਹ 116 (ਐਫਬੀ) ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਲਈ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਆਪਣੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੁਪਏ 130/- ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਅਦਾਲਤੀ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। 1942 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ, ਜਦੋਂ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੂਟ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨਮਾਨੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੇਸ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੂਟਸ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿ ਮੁਦਈ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨਮਾਨੀ ਮੁੱਲ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, 'ਸੁੰਦਰਬਾਈ ਬਨਾਮ ਕਲੈਕਟਰ ਆਫ ਬੇਲਗਾਮ', 43 ਬੋਮ 376 (ਪੀਸੀ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਈ ਫ਼ੈਸਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1949 ਲਹ 116' ਦੇ ਪੰਨਾ 119 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਥਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਆਪਹੁਦਰੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ 'ਉਦੈਨਾਥ ਮਹਾਪਾਤਰਾ ਬਨਾਮ ਰਹਿਸ ਪਾਂਡੀਅਨਪ', ਏਆਈਆਰ 1951 ਉੜੀਸਾ 10, ਸਲਾਹੁਦੀਨ ਹੈਦਰ ਬਨਾਮ ਧਨੂ ਲਾਲ, ਏਆਈਆਰ 1945 ਪੈਟ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 421 ਅਤੇ 'ਰੁਪੀਆ ਮਾਊਂਟ ਬਨਾਮ ਭਾਟੂ ਮਹਟਨ', ਏਆਈਆਰ 1944 ਪੈਟ 17, ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂਗਾ:

“ਕਿਸੇ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਤੇ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਹਤ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਦਈ ਨੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਸਹੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਫਲਸ਼ੇ, ਜੇ. ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਖੋਸਲਾ, ਜੇ. ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵੈਸਟਨ, ਸੀ.ਜੇ. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ | ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ |